

Düzgün idarəetmə keyfiyyətə təsir edən əsas amildir

Əlimuxtar Məmmədov
*Salyan şəhəri 4 nömrəli orta
məktəbin direktoru*

Təhsil islahatının uğurlu nəticələri bu gün milli təhsilimizin dünya təhsilinə inteqrasiyası, təhsil sahəsində müsbət təcrübələrin öyrənilməsi və ondan istifadə olunmasını günün zəruri tələblərinə çevirmişdir.

Ölkəmizin təhsil tarixində ilk dəfə olaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı ilə 2007/2008-ci tədris ilindən dövlət səviyyəsində keçirilən "Ən yaxşı ümumtəhsil məktəbi" və "Ən yaxşı müəllim" müsabiqəsinin və qaliblərinin mükafatlandırılması cəmiyyətdə rəğbətə qarşılıq olmuşdur. Bu müsabiqələr məktəb və müəllimlər arasında sağlam rəqəbəti, yaradıcılıq və təşəbbüskarlıq meyillərini gücləndirməklə təhsilin keyfiyyətinin yüksəlməsinə müstəsna dərəcədə müsbət təsir göstərir.

2008/2009-cu tədris ilində "Ən yaxşı ümumtəhsil məktəbi" müsabiqəsində bizim məktəb də iştirak etmiş və müsabiqənin qaliblərindən biri sayılmışdır. Əldə olunan bu uğurlara görə məktəbimizin pedaqoji kollektivi çox böyük qürur hissi keçirir.*

Məktəbdə təhsil islahatı ilə əlaqədar əsaslı dəyişikliklər edilmişdir. Bu məqsədlə ilk növbədə nizam-intizam möhkəmləndirilmiş, davamiyyət yaxşılaşdırılmış, işgüzar mühit yaradılmış, müəllimlərin və digər işçilərin məsuliyyəti artırılmışdır. İki il ərzində məktəb öz simasını tamamilə dəyişmişdir. Məktəbdə təmir işləri aparılmış, istilik sistemi tamamilə təzələnməmiş, məktəbə yeni eksplanatlar gətirilmişdir.

Məhz təmir işlərindən sonra tədris binasının abadlığı, fənn kabinetlərinin zənginləşdirilməsi, laboratoriyaların lazımı avadanlıqlarla təmin edilməsi, kitabxananın latın qrafikalı kitablarla təchiz edilməsi, ümumiyyətlə məktəbdə tədris-maddi bazanın möhkəmləndirilməsinə göstərilən dövlət qayğısı və pedaqoji kollektivin məsuliyyətlə işləməsi məktəbimizin qaliblər sırasına çıxarılmasına imkan yaratmışdır.

Salyan şəhər 4 nömrəli orta məktəbi 1936-cı ildən fəaliyyət göstərməyə başlamışdır. Məktəb 1968-ci ildə birtipli layihə əsasında tikilmiş üç mərtəbəli və 860 yerlik binada fəaliyyət göstərir. Məktəbdə 1070 şagird təhsil alır ki, onların təhsili ilə 155

müəllim məşğul olur. Onlardan 122 nəfəri ali təhsillidir. Bu müəllimlərin arasında öz işi ilə rayon və respublika miqyasında tanınanların sayı çoxdur. Uzun müddət kollektivdə çalışan Ş. Əhmədova, S.Qədirova, Z.Rzayev, A.Əmirova, Z.Həşimov, S.Süleymanova, X.Salmanova, N.Səlimova, G.Əhmədova, S.Zeynalova, S.Rzayeva, R.Hüseynova, Y.Manafova, P.Əhmədova, R.Dadaşova, Ə.Nəsirova, M.Əhmədova, S.İlyasova, İ.Davudzadə, S.Məlikova, R.Əskərov, S.Hacıyev, R.Manafova, S.Məlikova, S.Quliyeva, S.Babayeva, S. Hüseynova kimi müəllimlər öz səmərəli fəaliyyətləri ilə şagirdlərin, valideynlərin və bütün rayon ictimaiyyətinin dərin rəğbətini qazanmışlar. Bu müəllimlər şagirdlərin mükəmməl bilik almaları, proqram materiallarını mənimsəmələri üçün səylə çalışmışdır. Onların peşəkarlıq səriştəsi hesabına təhsil ocağımızın uğurları son iki ildə daha uğurlu olmuşdur. Əsaslı islahatların həyata keçirildiyi bir vaxtda müəllimlərimiz ən səmərəli qaydada interaktiv təlim metodlarından istifadə etməklə texniki avadanlıqlardan istifadə etməyi mənimsəmişlər. Bütün bunların nəticəsi kimi 2007/2008-ci dərs ilində məktəbin məzunlarından 29 nəfəri ali təhsil ocaqlarına qəbul olunmuşlar. Onlardan 7 nəfəri 600-dən artıq bal toplamışlar. Çox fərəhli haldır ki, məktəbimizin məzunu Abberin Nüşabə 685 bal toplayaraq, Bakı Dövlət Universitetinin beynəlxalq münasibətlər fakültəsinə daxil olmaqla Prezident təqaüdünə layiq görülmüş və rayonda rekord göstəriciyə nail olmuşdur. Bununla da indiyədək məktəbin

ikinci məzunu Prezident təqaüdünə layiq görülmüşdür.

Məktəbin 600-dən çox bal toplamış məzunlarından Tağıyev Əkbər Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinə, Həmzəyev Ülvi Azərbaycan Neft Akademiyasına, Heydərova Tünzalə Azərbaycan Tibb Universitetinə, Əzizli Türanə və Hüseynova Könül Bakı Dövlət Universitetinə, Abdullayeva Aysən Azərbaycan Dillər Universitetinə daxil olmuşlar.

2008/2009-cu tədris ilində isə məzunlarımızdan 26 nəfəri Respublikanın ayrı-ayrı ali məktəblərinə qəbul olunmuşlar. Məktəbimizin məzunu Bəşirova Aytac 630 bal toplayaraq Bakı Dövlət Universitetinə daxil olmuşdur.

Məktəbdə təlim tərbiyə işləri, xüsusən vətənpərvərlik tərbiyəsi həmişə yüksək səviyyədə olmuşdur. Vətənimizin ağır günlərində məktəbimizin məzunları İsmayilov Murad, Nağıyev Yasəf və Novruzov Ziyafət vətən uğrunda döyüşlərdə şəhid olmuşlar. Onların xatirəsi kollektiv tərəfindən həmişə hörmətlə yad edilir.

Şagirdlərimizdən idmanın müxtəlif növlərində böyük uğurlar qazanmışlar da vardır. Tağıyev Şəhriyar kikkboxinq üzrə Avroasiya beynəlxalq yarışında 34 kq. çəki dərəcəsində çempion olmuşdur.

V sinif şagirdi Muradov Orxan, VI sinif şagirdi Hüseynov Nəmət və Abbasov Aydın karatenin uşu-sandu növü üzrə Respublika və Beynəlxalq yarışların qalibləri çıxmışlar. Rayonda keçirilən bütün tədbirlərdə yüksək nəticələr göstərən 4 nömrəli orta məktəbin şagirdləri, idman, rəsm, musiqi və s. müsabiqələrdə həmişə məktəbin

şərəfini layiqincə qorumuşlar.

Təhsil islahatının növbəti mərhələsi olan, təhsillə bağlı bütün fəaliyyətin səmərəli təşkilinə imkan yaradan Milli Kurikulumun keçən dərs ilindən təbiiq edilməsi həm rəhbər işçilərin, həm də müəllimlərin öz işini yenidən qurmasını tələb edir. Milli kurikulum sənədi təhsilimizin məzmununu tamamilə dəyişdirmişdir. İndi təhsilimiz dünya təhsilinə inteqrasiya olunmuşdur. Məktəbimizdə I və II siniflərə dərs deyən müəllimlərin hamısı treninqlərdən keçərək sertifikat almışlar. Onlar işlərini günün tələbləri səviyyəsində qurmaqla yeni proqramın şagirdlərə mənimsədilməsində fəallıq göstərirlər.

İndi həmin siniflərdə oxuyan şagirdlər ötən illərin şagirdlərindən öz fəallıqları, hazırlıqları ilə çox ciddi şəkildə fərqlənirlər. Milli kurikulum proqramının məqsədi də bundan sonrakı şagirdləri dövlətimiz, cəmiyyətimiz üçün layəqətli, hərtərəfli inkişaf etmiş Azərbaycan vətəndaşı kimi yetişdirməkdir.

Cari ildə məktəbə kifayət qədər tədris avadanlığı da verilmişdir: 300 parta dəsti, 10 ədəd yazı lövhəsi, 20 dəst müəllim stol və stulu və b. Təhsilimizə diqqət və qayğının ifadəsi kimi bütün bunlara görə hörmətli Prezidentimiz cənab İlham Əliyevə, Heydər

Əliyev fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevaya və Təhsil Nazirliyinə öz minnətdarlığımızı bildiririk.

İndi məktəbləri kompyutersiz təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Hər bir şagird informasiya-kommunikasiya vasitələrindən istifadə etməyi, ətrafdakı hadisələrdən baş çıxarmağı, bazar iqtisadiyyatında çevik qərarlar qəbul etməyi bacarmalıdır.

Təhsil Nazirliyinin göstərişinə uyğun olaraq müəllimlərimiz kompyuter kurslarında iştirak etməklə kompyuterlərdən istifadə qaydalarına yiyələnmişlər. Hazırda bizim məktəbimizdə 2 kompyuter kabineti fəaliyyət göstərir. Şagirdlərimiz bu dərslərin köməyi ilə dünya tədris sisteminin yenilikləri ilə tanış olurlar.

Məktəb binasında aparılan təmir işləri fənn kabinetləri, kitabxananın müasir tələblərə uyğun qurulması müəllimlərin, şagirdlərin və valideynlərin böyük sevincinə səbəb olmuşdur. İndi isə münasibət əvvəlki illərə nisbətən yaxşı mənada xeyli dəyişmişdir. Bizə göstərilən belə münasibətlərə görə Azərbaycan dövlətinə, Təhsil Nazirliyinə və yerli təşkilatlara öz minnətdarlığımızı bildiririk. Göstərilən qayğıya cavab olaraq pedaqoji kollektivimiz bundan sonra daha böyük müvəffəqiyyətlər qazanmağa çalışacaqdır.

Tərbiyə məsələləri

Estetik tərbiyə və şəxsiyyətin mənəvi zənginliyi

Vidadi Xəlilov
*Təhsil Problemləri İnstitutunun
şöbə müdiri, pedaqoji elmlər
doktoru, professor, əməkdar müəllim*

Mövzunun əsas mahiyyətini şərh etməzdən əvvəl problemlə bağlı bir sıra zəruri məsələlərin üzərində dayanmağı vacib sayırıq. Yəqin ki, həyat və məişətin, elmin, təhsilin müxtəlif anlarında bu suala tez-tez rast gəlirsiniz: insan nə üçün yaşayır?

Göründüyü kimi, sual çox sadə, qısa və aydındır. Lakin sadə olduğu qədər də geniş mətləbləri əhatə edən çoxvariantlı cavablar meydana çıxır. Günün çox hissəsini hər cür zəhmətdən uzaq əyləncəli həyat tərzilə keçirməyə, ürəyi istədiyi kimi gün keçirməyə daha çox meyil edən insanların cavabları haqqında düşünmək lazım gəlir. Əslinə qalsa, həmin cavablarda da qeyri-adi bir cəhət yoxdur. Bu arzu, bu istək onların həyat, məişət haqqında arzularının, təsəvvürlərinin səviyyəsidir. Lakin rəyi soruşulanlardan bir çoxunun cavabı daha mənəvi və yaddaqalandır:

- insan yaşayır ki, mənəvi yaşasın, yaratsın, özündən sonrakı nəsllə, əsrə irs qoyub getsin. Qəlblərdə, xatirələrdə yaşayan söz-söhbət qoyub getsin. Milli və beşəri dəyərlər səviyyəsində qiymətləndirilən əməl sahibi kimi sağlığında və dünyasını dəyişəndən sonra da yaşasın! Elə yaşasın ki,

“öləndən sonra ölməsin” (Musa Cəlil).

Estetik tərbiyənin əsas məqsədi də insanların hissi-emosional və bədii idrak zəminində mənəvi yaşamasına, yaratmasına, ülvyyəti-ünsiyyət həssaslığına yiyələnməsinə istiqamətlənmişdir. Dünya etik-estetik fikirlər aləminin memarı olan dahi Nizami Gəncəvinin təbircə desək, xoşxasiyyət olmaq istəyən adam müdam gültək xoş ətirilər saçmalıdır.

Bax bu qiymətli sözlər, hikmət dünyasının inciləri də etik-estetik fikirlər zəminində insanı şəxsiyyət zənginliyinə, mənəvi yüksəkliyin zirvəsinə ucaltmağa istiqamətləndirir. Bu sahədə zəruri bilik, bacarıq və verdişlərə yiyələnməyə səfərbər edirik.

“Estetik tərbiyə əxlaqlı olmağın rəhnidir” (V.Q.Belinski), “Estetika gələcəyin etikasıdır” (A.M.Qorki) deyənlər də haqlıdır. Doğrudan da, estetika, estetik təsir vasitələri nəticə etibarilə şəxsiyyətin mənəvi zənginliyinə, əxlaqi saflığa zəmin yaratdırsa, deməli, əsas məqsəddən, əsas mətləbdən kənara çıxılıb.

Estetikanın və estetik tərbiyənin qüvvətli təsir imkanlarına malik olmasının nəticəsidir ki, insan mənəviyyə-